

Crisia

Vol. LV, Supliment nr. 1, 2025

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

Lucrările Sesiunii Internaționale de Comunicări Științifice
a Muzeului Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal
10-11 octombrie 2025

Coordonatori:

Gabriel Moisa • Sorin Șipoș

Colectiv redacțional:

**Gruia Fazecaș • Florina Ciure • Ioan Goman
Cornel Abrudan • Ioan Ciorba**

Editura Muzeului Țării Crișurilor
Oradea, 2026

MEȘTEȘUGURI PRACTICATE DE LOCUITORII DIN VADU CRIȘULUI (JUD. BIHOR) ÎN MENȚIUNI DOCUMENTARE DIN SECOLUL XX

Ioan GOMAN*
Ioana GHERGHEL**

CRAFTS PRACTICED BY THE INHABITANTS OF VADU CRIȘULUI (BIHOR COUNTY) IN 20TH CENTURY DOCUMENTARY SOURCES

ABSTRACT

This paper examines a series of data drawn from documents preserved in the archives of the Bihor County Service of the National Archives of Romania, as well as in the Ethnography Department of the Museum of the Criș Region in Oradea, regarding the traditional crafts practiced by the inhabitants of Vadu Crișului during various periods of the twentieth century. The primary sources comprise administrative records—including statistical data, registers, official reports, applications, and certificates—pertaining to local craft activities conducted under the auspices of the Association of Small Artisans in Aleșd. Additionally, the study incorporates documentation related to specialized initiatives organized or conducted by regional cultural institutions, such as the Crișana Regional Museum and the Crișana Regional House of Folk Creation, in collaboration with local artisans.

Based on the available evidence—without claiming to exhaust all potential sources that future researchers might consult—the data indicate that the practice of such trades was a relatively prevalent phenomenon within the community throughout the period under review. Although historical realities underwent significant changes from one era to another, the overarching findings demonstrate that at least 193 residents pursued traditional crafts during this temporal frame. Among them, potters constituted the largest group, numbering 80 (one of whom also worked as a tile maker), followed by 17 shoemakers (including two bootsmiths), 16 tailors, 15 blacksmiths, 15 butchers, 12 furriers, 8 carpenters, 5 millers (one operating an oil press as well), 4 masons, 3 barbers, 3 clay traders, 3 lime traders, 3 threshing machine operators, 2 bakers, 2 chimney sweeps, 2 locksmiths, 1 seltzer manufacturer, 1 painter/decorator, alongside 1 brick, tile, and ceramics factory.

Keywords: peasant crafts, documentary sources, Vadu Crișului, Bihor County

Dintre localitățile care se impun în peisajul ocupațional ce caracteriza în trecut viața locuitorilor din Țara Crișurilor, se impune a fi menționat și cel al celor din Vadu Crișului. O comunitate cu un trecut ocupațional puternic marcat de amplasarea fizico-geografică¹, dar și de anumite resurse naturale oferite de mediul înconjurător și puse în valoare în mod aparte de localnici². În rândul oportunităților oferite de aceste condiții fizico-geografice, în strânsă corelație cu creșterea populației, se va înscrie și practicarea unor îndeletniciri meșteșugărești, a căror prezență a fost semnalată în trecut și de alți cercetători în studii mai mult sau mai puțin cuprinzătoare³.

*Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal, email: etnografie@mtariicrisurilor.ro

** Muzeul Țării Crișurilor Oradea – Complex Muzeal, email: etnografie@mtariicrisurilor.ro

¹ Mult timp, încă din Evul Mediu, aici a funcționat un important punct de vămuire a mărfurilor la ieșirea râului Crișului Repede din defileul străpuns în formațiunile calcaroase ale Munților Pădurea Craiului, ale cărui urme, turnul de supraveghere sau „Casa Zmăului”, cum îi spun localnicii, sunt vizibile până astăzi. Titus L. Roșu, *Vămi, vaduri și drumuri comerciale bihorene până la jumătatea veacului al XIV-lea*, în *Studii și Articole de Istorie*, 3, București, 1961, p. 69-86; Doru Marta, Călin Ghemiș, *Note privind „Vama Sării” de la Vadu Crișului*, în *Crisia*, XXXVIII, 1998, Oradea, p. 197-200.

² Gheorghe Mudura, *Populația localităților de pe cursul superior al Crișului Repede la sfârșitul secolului al XVII-lea și în prima parte a secolului al XVIII-lea*, în *Aleșd 1904-1974* (sub redacția acd. Ștefan Pascu), Oradea, 1979, p. 120-121; Ana Ilea, *Conscrierea veniturilor domeniului Aleșd, din anul 1779*, în *Aleșd 1904-1974* (sub redacția acd. Ștefan Pascu), Oradea, 1979, p. 143; Aurel Chiriac, Liviu Borcea (coord.), *Monografia comunei Vadu Crișului*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2005;

³ Tereza Mózes, *Ceramica din Vadu Crișului*, Editura Arca, Oradea, 2011; Virgil Maxim, Gheorghe Mudura, *Valorificări etnografice din fonduri arhivistice*, în *Biharea*, II, 1974, Oradea, 1975, p. 49; Florescu, Florea Bobu, Tereza Mózes, *Arta populară din regiunea Crișana. Ceramica populară din regiunea Crișana*, Oradea, Casa Regională a Creației Populare, 1967, p. 169-177; Tereza Mózes, *L'ornementation de la ceramique populaire du Pays de Criș*, în *Revue Roumanie d'histoire de l'Art*, București, 1970; Idem, *A körösrévi és borodi fazekasságról* (Despre olăritul din Vadu Crișului și Borod), în *Népismereti Dolgozatok*, București, 1975; Idem, *Gondolatok a körösrévi fazekasságról* (Perspectivele dezvoltării olăritului în Vadu Crișului), în *Korunk*, 2/1979; Idem, *Zona etnografică Crișul Repede. Monografie*, Editura Meridiane, București, 1984, p. 67-78; Florin Mălai, *Centrul de olărit Vadu Crișului*, în *Revista de istorie bihoreană*, anul I, nr. 1, Oradea, 2003; Ioan Goman, Ioana Gherghel, *Tradiție și*

Având în vedere trecutul și modul de dezvoltare a acestei localități, ne propunem în cele ce urmează să identificăm, pe baza mai multor mărturii arhivistice, dar și a altor surse inedite și editate, numărul celor care au practicat o anumită îndeletnicire meșteșugărească în sânul acestei comunități la nivelul secolului trecut. Oarecum firesc, principalele surse de informare sunt cele oferite de o serie de documente consultate de noi la Arhivele Naționale ale României, Serviciul Județean Bihor, la care se adaugă și alte date de acest fel aflate în Arhiva Secției de Etnografie a Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, adunate pe parcursul mai multor ani de specialiștii acesteia (îndeosebi Tereza Mózes care va avea o afinitate aparte față de olăritul practicat în această localitate), dar și referirile altor cercetători care au fost preocupați de un atare subiect. În principal, sunt mărturii care se bazează pe o serie de evidențe ale unor corporații sau asociații ale meseriașilor care au funcționat în trecut în această zonă, la care se adaugă și alte evidențe ale autorităților cu privire la cei ce au practicat o serie de îndeletniciri de acest fel în cadrul așa-zisei „industrii casnice”, precum și consemnările unor specialiști cu preocupări științifice legate de un astfel de subiect de cercetare.

Demersul nostru va face referiri doar la locuitorii din Vadu Crișului, fără a ne focaliza atenția și asupra altor comunități din apropiere care, astăzi, fac parte din comuna cu același nume. În principal, o localitate ale cărei săteni au trudit din greu pentru a putea face față nevoilor vieții, punând în valoare atât resursele locului, cât și iscusința sau receptivitatea față de nou a celor care viețuiau pe aceste meleaguri.

În acest context subliniem importanța din informațiile unor dosare cu privire la modul de funcționare a Corporației Industriale din Aleșd și Bratca cu privire la îndeletnicirile practicate de localnici în aceste sate în timpul funcționării acestora, între 1884 și 1938, cum adesea se face referire în documentele avute în vedere de noi, la anul nașterii, domiciliul și profesia practică, susținută deseori în alte documente justificative cerute de autorități cu prilejul unor modificări teritoriale sau legislative, din această perioadă, prin contracte de ucenicie sau adeverințe de menționare a trecutului profesional, solicitate cel mai adesea în astfel de ocazii. Se impune a fi remarcată aici o serie de mențiuni referitoare la un astfel de trecut în care apar consemnate perioade importante privind modul de însușire și practicare a unor astfel de profesii. Din relatările celor ce își vor preciza trecutul profesional, solicitat, de pildă, de noile autorități politice după Dictatul de la Viena din 30 august 1940, în vederea validării gradului de pregătire profesională, aflăm, deși redată de noi aleatoriu, că unii dintre aceștia aveau o pregătire îndelungată. De exemplu, *Wégner József*, „măcelar din Vadu Crișului”, preciza că s-a „născut în Aleșd, la data de 10 iulie 1903”, că la această dată „era locuitor în Vadu Crișului, era cetățean maghiar, de religie izraelită, cu 6 clase primare absolvite”, că a fost „ucenic la *Wégner Ignác* din Aleșd”, unde a și absolvit acest stagiul de pregătire în anul 1922, lucrând ca și calfă aici mai mult de 3 ani. În 1940 era deja „meseriaș independent de 9 ani și jumătate, mai exact de 5 ani în Aleșd și de 4 ani și jumătate în Vadu Crișului”. Menționează că cererea pentru eliberarea carnetului de meșter a fost depusă la Camera de Muncă din Oradea în anul 1938, de unde la data de 28 martie 1940, sub nr. 3542/1940, a primit carnetul de meșter pe baza examenului susținut cu succes la 25 martie 1940 și certificatul de liberă practică (autorizația industrială) nr. 1449/1940 la data de 9 martie 1940⁴. În același mod, preciza și *Hasas Károly*, cojocar din această localitate, că este „născut în Vadu Crișului la data de 12 ianuarie 1912”, unde și locuiește, că este „cetățean maghiar, de religie reformată și absolvent a 4 clase primare. A învățat meseria la *Mihály Bika* în Vadu Crișului”, de unde s-a și „eliberat ca și calfă în anul 1934”. A „mai lucrat ca ajutor (calfă) timp de 2 ani la *Lajos Nagy*”, fapt dovedit cu certificatul anexat. Nu și-a „depus vechiul carnet de muncă la Camera de muncă în vederea preschimbării”, dar „pe viitor dorește să practice meseria în mod independent”, obligându-se, în conformitate cu prevederile legilor maghiare, „să obțină cât mai curând autorizația de liberă practică pe baza examenului de maestru”⁵. La rândul său, croitorul *Trotter Jenő* își rezuma datele personale și cele referitoare la certificatul de meșteșugar după cum urmează: „Meseria mea este cea de croitor pentru bărbați. M-am născut în Vadu Crișului la data de 5 februarie 1910. Sunt locuitor și aparțin de localitatea Vadu Crișului, sunt cetățean maghiar, de religie romano-catolică, absolvent a 4 clase primare și 3 clase de ucenicie. Am învățat meseria la *István Barabás* în Oradea, unde am absolvit ucenicia la data de 1 mai 1926. Am lucrat ca ajutor (calfă) timp de 8 ani în Deva și 2 ani în Vadu Crișului. Sunt meșteșugar independent din 1 iulie 1939 în Vadu Crișului, plătind de atunci și impozite. La Camera de Muncă din Deva, în data de 10 august 1938, sub nr. 1534/1938, am depus cererea pentru eliberarea carnetului de maestru, iar în data de 17 noiembrie 1938 am susținut cu succes

măiestrie în arta prelucrării lutului. Familia Hasas din Vadu Crișului, în *Crisia*, LII, Supliment nr. 1, 2022, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2023, p. 830-836; Ioan Goman, *Asociația Micilor Meseriași din Aleșd în anul 1942*, în *Crisia*, LIII, Supliment nr. 1, 2023, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2024, p. 537-549; Ioan Goman, Ioana Gherghel, *Meșteșuguri din trecut. Nume de olari din Vadu Crișului într-un document din anul 1923*, în *Crisia*, LIII, Supliment nr. 1, 2023, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2024, p. 520-525.

⁴ Arhivele Naționale, Serviciul Județean Bihor, Fond *Asociația Micilor Meseriași Aleșd* (în continuare S.J.Bh.A.N., *Fond Asociația...*), d. 6/1940, f. 23.

⁵ *Ibidem*, f. 52.

examenul de maestru, fapt pe care îl dovedesc cu certificatul anexat, însă până în prezent nu am primit nicio înștiințare. Am făcut demersurile necesare pentru ca toate actele mele de la Camera de Muncă din Deva să fie transferate la cea din Oradea⁶. La fel, cizmarul *Hasas Imre*, născut în Vadu Crișului la data de 1 mai 1911, cetățean maghiar, de religie reformată și absolvent a 8 clase primare, declara la 21 noiembrie 1945 că a „învățat meseria de la Máty Demeter din Vadu Crișului”, de unde am și fost declarat calfă în anul 1931. Ulterior, a lucrat ca și calfă în mai multe locuri din București, fapt pe care îl poate dovedi cu carnetele de asigurări de sănătate anexate, în total 9 ani. Vechiul său carnet de muncă, eliberat în 1933, a fost depus la Camera de Muncă din București pentru a fi schimbat, în locul căruia a primit un carnet nou la data de 28 februarie 1939, sub numărul 48/1939. Pe viitor, dorește să își exercite meseria în mod independent în Vadu Crișului, motiv pentru care se obligă, în conformitate cu prevederile legilor maghiare, să obțină cât mai curând posibil autorizația industrială pe baza examenului de maestru⁷. Fierarul *Rusz László*, „născut în Vadu Crișului, la data de 21 mai 1899, cetățean maghiar, de religie romano-catolică”, cu 4 clase primare, declară și el că a învățat meseria de la Gábor Faragó din Tileagd, unde a și absolvit ucenicia în anul 1920, după care a mai lucrat timp de 8 ani ca lucrător (calfă) la Samu Rusz. Este „meșteșugar independent din anul 1913. Deține vechea autorizație industrială cu nr. 4332/1913. Certificatul industrial l-a depus pentru preschimbare la Camera de Muncă din Oradea în anul 1938, sub nr. 12348/1936, dar încă nu am primit nici o înștiințare”⁸. *Hasas Istvan*, tot fierar din această localitate, născut la data de 7 iunie 1917, cetățean maghiar, de religie reformată, cu 7 clase primare, afirma și el că „meseria a învățat-o de la fierarul János Iuhasz din Vadu Crișului, unde a și absolvit ucenicia în anul 1938”, după care a mai lucrat la acesta ca lucrător (calfă). Intenționez să devin meșteșugar independent în localitatea menționată, obligându-se să respecte „legile maghiare” și să se înscrie „în Corpul de Meseriași din Aleșd pe baza examenului de maestru”. Carnetul de muncă fiind înregistrat la Oradea „sub nr. 3377/1938”⁹. La rândul său, meșterul celui precedent, *Juhász János*, fierar din Vadu Crișului, născut în această localitate la data de 9 septembrie 1895, de naționalitate maghiară, religie reformată și absolvent a 5 clase primare, declara că a „fost ucenic la Kádár János în Oradea, de unde a și devenit calfă în anul 1912”, muncind apoi ca lucrător calificat în mai multe locuri. Este „industriș independent din anul 1922, fără întrerupere, în Vadu Crișului”. Vechea autorizație industrială a predat-o Camerei de Muncă din Oradea în anul 1938 pentru preschimbare, iar la data de 10 august 1938 a primit de acolo carnetul de meșter preschimbare sub nr. 1873/1938¹⁰.

În mod semănător, *Szabó László*, frizer, născut la data de 4 aprilie 1910 în localitatea Sarkad (azi în Ungaria), stabilit în Vadu Crișului, cetățean maghiar, de religie reformată, absolvent a 5 clase primare și 2 ani în cadrul școlii de ucenici, declara la 15 noiembrie 1940 că formarea sa „profesională a început în Oradea, unde a fost ucenic la Rebitsek Ernő, de unde în anul 1929 a obținut titlul de calfă”. Ulterior, a mai fost lucrător calificat timp de peste 3 ani în Vadu Crișului, la meșterii Bánáti Márton, Szilvasi István și Borbély Elemér. Activează „ca industriș independent în Vadu Crișului începând cu luna decembrie a anului 1934, exercitând fără întrerupere profesia de la acea dată. În anul 1938, a depus vechea autorizație la Camera de Muncă din Oradea pentru preschimbare. În urma acestui demers, a beneficiat de carnetul de meșter cu numărul 1152/1938 (emis la 25 august 1938), în baza căruia a primit, la 15 septembrie 1939, noua autorizație industrială nr. 798/1939¹¹. *Szűcs Gábor*, cizmar și pantofar, născut în Topa de Criș, la data de 2 aprilie 1912, locuitor al comunei Vadu Crișului, cetățean maghiar, de religie greco-catolică și având 6 clase primare, referitor la trecutul său profesional, mărturisea că a „fost ucenic la Stern Ignác în Aleșd, unde a și absolvit în anul 1927”. A lucrat ca și calfă la acesta și „în București, timp de peste 3 ani”, devenind apoi „meșteșugar independent în Vadu Crișului din anul 1933 fără întrerupere”. Vechiul său certificat de meșteșugar l-a depus la Camera de Muncă din Oradea, la data de 31 august 1936, sub numărul 6186/1936, în vederea preschimbării acestuia, însă nu a primit încă nicio notificare. Toate documentele sale se află la Camera din Oradea, menționând, în final, că este „de naționalitate română și vorbește limba maghiară bine”¹².

Interesantă este și declarația lui *Trotter Károly*, din 15 noiembrie 1940, consemnată de noi și cu altă ocazie¹³, în care amintește mai întâi datele legate de pregătirea și trecutul său profesional, susținând că

⁶ *Ibidem*, f. 150.

⁷ *Ibidem*, f. 157.

⁸ *Ibidem*, f. 158.

⁹ *Ibidem*, f. 183.

¹⁰ *Ibidem*, f. 298.

¹¹ *Ibidem*, f. 299.

¹² *Ibidem*, f. 302.

¹³ Ioan Goman, „Mărturii documentare despre meșteșugurile practicate în sate de pe cursul superior al văii Crișului Repede în prima jumătate a secolului XX (1900-1945)”, în *Biharea*, LII, 2024, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2025 (în continuare Ioan Goman, *Mărturii...*), p. 28.

meseria lui este cea de „maestru cojocar”, că s-a născut în Vadu Crișului la data de 27 aprilie 1908, unde și locuiește, că este cetățean maghiar, de religie romano-catolică, cu 6 clase primare și școala profesională în domeniul metalurgiei. A „fost ucenic la Miere Lőrinc din Vadu Crișului”, unde a și absolvit în anul 1927, lucrând apoi și ca calfă timp de peste 2 ani. Devine „meșteșugar independent în Vadu Crișului din anul 1932”. Depune vechiul său certificat de meșteșugar la Camera de Muncă din Oradea în vederea preschimbării, în anul 1936, de unde, la data de 28 iunie 1939, a primit unul nou (cu nr. 47/1939). Ca apoi, în final, să facă referiri și la originile sale etnice, consemnând că părinții săi „au fost germani tirolezi”¹⁴. În timp ce meșterul cojocar al acestuia, *Miere Lőrinc*, născut în data de 10 aprilie 1903, în Vadu Crișului, unde și domiciliază, cetățean maghiar, de religie greco-catolică și naționalitate română, cunosător al limbii maghiare (scris și vorbit), absolvent a 4 clase primare, declară la rândul său că a „fost ucenic la meșterul Török Péter din Vadu Crișului”, unde termină ucenicia, lucrând apoi ca și calfă la Dezső György din Aleșd în anul 1922 și „2 ani la Török Péter în Vadu Crișului”. Din anul 1927, practică meseria de cojocar pe cont propriu în Vadu Crișului. La data de 18 iunie 1934, „în scopul exercitării acestei meserii, a primit din partea Camerei de Muncă din Oradea carnetul de meșteșugar cu nr. 470/1932”¹⁵. *Gábján Lorincz*, cizmar de profesie, născut la data de 8 decembrie 1899, „rezident și locuitor în Vadu Crișului, cetățean maghiar, de religie greco-catolică”, absolvent a 6 clase primare, de naționalitate română, bun vorbitor de limba maghiară, declara, tot cu acest prilej, la 28 noiembrie 1940, că a fost ucenic la Lipót Potyó în Eger, azi în Ungaria, unde a și absolvit ucenicia în anul 1915, la care va fi și calfă timp de 3 ani. „Este meșteșugar independent în Vadu Crișului din anul 1921, însă autorizația oficială a primit-o abia la data de 18 noiembrie 1929, sub numărul 1160/1929”. Declară că din „cauza preschimbării vechii autorizații, nu a putut prezenta dovada examenului de meșter, însă a practicat meseria în mod continuu. Plătește impozite și contribuții de asigurări de sănătate”. Se obligă ca „în conformitate cu prevederile legilor maghiare, să obțină o nouă autorizație industrială, eventual pe baza unui examen de meșter”¹⁶. *Frankovits Henrich*, croitor pentru bărbați, domiciliat în Vadu Crișului, născut la data de 16 noiembrie 1893, cetățean maghiar, de religie mozaică și absolvent a 4 clase primare, mărturisea și el că a „fost ucenic la Mózes Dávid în Cluj-Napoca, unde a și absolvit ucenicia în anul 1911. A lucrat ca ajutor de croitor în Cluj și în Budapesta timp de 5 ani. Este meșteșugar independent din anul 1918, în Huedin până în 1921, iar după această dată în Vadu Crișului”. Și-a „preschimbat vechiul certificat industrial la Camera de Muncă din Oradea, de unde a primit diploma de maestru la data de 31 martie 1939, sub nr. 3878/1939. Pe baza căreia a primit certificatul de liberă practică la data de 25 februarie 1940, sub nr. 1246/1940”¹⁷. *Mérai János*, fierar din Vadu Crișului, născut la data de 23 noiembrie 1895, cetățean maghiar, de religie reformată, cu 5 clase primare, își face ucenicia la firma *La Roche și Darvas*, unde se califică ca atare în anul 1916, lucrând apoi ca și calfă în mai multe locuri. Este „meșteșugar independent de 2 ani în Vadu Crișului, unde deține un atelier deschis publicului. Nu are restanțe la impozitele de stat sau la contribuțiile de asigurări sociale și nici nu prestează alte activități comerciale. Se obligă să obțină „autorizația de funcționare în baza examenului de maestru, conform prevederilor legilor maghiare. Deține carnetul de muncă nr. 5228/1938, eliberat la data de 28 septembrie 1938”¹⁸. *Dezső Romanszki*, cizmar, declara că s-a născut în anul 1887 în localitatea Vadu Crișului, unde are și domiciliul, că este cetățean maghiar, de religie romano-catolică și de naționalitate maghiară, având absolvite 4 clase elementare. Meseria a învățat-o în Aleșd, la meșterul Romanszki József (probabil rude), unde absolvit acest stadiu de pregătire profesională în anul 1912. După terminarea uceniciei, a lucrat ca și calfă în Aleșd la Vasvári Sándor timp de 2 ani, ca apoi să satisfacă un stagiu militar timp de 3 ani. „Este meșteșugar independent din anul 1914 în Vadu Crișului, activând fără întrerupere. Vechea sa autorizație industrială a fost preschimbată la Camera de Muncă din Oradea, de unde, la data de 9 iulie 1930, a primit carnetul de maestru cu numărul 67411232”¹⁹. La fel, *Szegedi István*, proprietar de moară și presă de ulei, născut în această localitate, în anul 1878, de cetățenie română, cu domiciliul în Vadu Crișului și de religie reformată, declara că „autorizația pentru presă de ulei și moară i-a fost eliberată de Prefectura din Oradea, sub nr. 450/1928, la data de 21 septembrie 1929”²⁰. În timp ce *Martin Tamas*, de profesie cizmar, născut în Vadu Crișului la data de 27 martie 1892, cetățean maghiar, de religie greco-catolică și de naționalitate română, vorbitor de limbă maghiară și absolvent a 6 clase primare, declara și el, în legătură cu formarea sa profesională, că „a fost ucenic în Oradea, la maestrul Kovács Lajos, unde a și terminat ucenicia în anul

¹⁴ S.J.Bh.A.N., *Fond Asociația...*, d. 6/1940, f. 303.

¹⁵ *Ibidem*, f. 304.

¹⁶ *Ibidem*, f. 385.

¹⁷ *Ibidem*, f. 387.

¹⁸ *Ibidem*, f. 309.

¹⁹ *Ibidem*, f. 342.

²⁰ *Ibidem*, f. 349.

1908. A lucrat ca și calfă în Vadu Crișului și în Oradea timp de 2 ani și jumătate. Este meșteșugar independent din anul 1910 în localitatea Vadu Crișului, fără întrerupere, însă fără autorizație de liberă practică (brevet de meșter), deși a plătit impozitul pe meșteșug în mod constant. Deține certificatul de eliberare din ucenicie și îl poate prezenta. Activitatea sa constă doar în reparații (cârpit). Se obligă ca, în conformitate cu legile maghiare, să obțină cât mai curând autorizația de meșteșugar pe baza unui examen de măiestrie”²¹. Sunt informații care reflectă în mod direct trecutul profesional al celor care practicau asemenea îndeletniciri, în care regăsim date relevante despre ponderea și rolul unor astfel de meșteșuguri în viața locuitorilor din această comunitate.

Date similare aflăm și cu ocazia preschimbării cărții de muncă a cojocarului *Bica Mihail*, născut în 22 iunie 1903, fiul lui Bica Florian și Negruțiu Floare, domiciliat în Vadu Crișului, care în perioada 1925-1926 va fi ucenic la cojocarul Duola Gheorghe din Vadu Crișului, între 1926-1930 era calfă la cojocarul Popp Gheorghe din Huedin, ca mai apoi, din anul 1930, să lucreze ca meșter independent²².

În categoria unor astfel de consemnări pot fi incluse și informațiile cu privire la rolul unor atare meseriași în transmiterea unor atare cunoștințe profesionale altor generații. De pildă, doar în perioada 1939-1951, conform evidențelor Corporației Meseriașilor din Aleșd, numai puțin de 27 de meșteri din Vadu Crișului aveau spre instruire unul sau mai mulți ucenici din localitățile din zonă, din care, din păcate, numai 10 au ajuns să termine un asemenea stagiul de pregătire. Spre exemplu, croitorul Florea Teodor îl avea în perioada 1948-1951 ca ucenic (fără să absolva) pe Groza Florian din Vadu Crișului. Croitorul Frankovics Henrich, între 1941-1943, pe Klein Miklos din Vadu Crișului, care absolvă, iar între 1943-1946 pe Pakurăr Tivadar din aceeași localitate (care nu absolvă). Croitorul Fratter Jenő, între 1944 și 1947, pe Gitye János din Vadu Crișului (care nu a absolvit). Măcelarul Géczi Mihók Ferenc îi va avea ca ucenici din Vadu Crișului, între 1942-1944, pe Géczi Mihók Gábor (posibil fiul acestuia), care absolvă, și Gavriliuț Petre, între 1947-1950, care nu absolvă. Fierarul Hasas István, în perioada 1945-1948, îl avea în aceeași calitate pe Hasas Sándor din Vadu Crișului (care nu a absolvit). Fierarul Juhász Ioan avea ca ucenici din Vadu Crișului, între 1943-1946, pe Bumb Lőrincz, care nu a absolvit, între 1941-1944, pe Gábrián Sándor, care a absolvit, iar între 1948-1951, pe Juhász Ioan, care nu a absolvit. În același mod, fierarul Juhász Ferenc încheia, între 1947-1948, un contract de ucenicie cu Hasas Sándor, iar între 1951-1954, cu Péter Sándor (ambii din Vadu Crișului), care nu vor ajunge să-și finalizeze pregătirea profesională. În mod similar, pantofarul Máty Demeter, între 1944-1947, avea o asemenea relație profesională cu Pázkár Demeter din Vadu Crișului (care nu a absolvit), în timp ce fierarul Mérai János, între 1943 și 1944, încheia o astfel de convenție cu Mérai János (probabil fiul acestuia) din Vadu Crișului, care și-a finalizat pregătirea în anul 1944. Tot așa, văduva tâmplarului Raducziner Lajos îi avea ca ucenici, în perioada 1939-1942, pe Kovács Imre din Cacuciu Vechi și pe Lung János din Valea Drăganului, dar fără ca aceștia să finalizeze pregătirea. Tâmplarul Raducziner József, între 1941-1944, îl pregătea ca ucenic pe Groza Péter din Vadu Crișului, care ajunge să-și finalizeze pregătirea, pantofarul Rusz József, între 1947-1950, pe Rusz Alexandru, iar zidarul Rusz László, între 1943-1946, pe Rusz Lojos, ambii din Vadu Crișului, fără a-și finaliza pregătirea. Frizerul Szabó László, între 1939-1942, pe Hegedűs Géczi István din Vadu Crișului, care absolvă, pantofarul Szűcs Gábor, între 1945-1947, pe Kozma Rihána din Oradea, cu părinți din Vadu Crișului (tatăl Kozma János) și între 1945-1947 pe Hegedűs Sándor din Vadu Crișului, care nu vor absolvi, la fel ca și Boér Lőrincz, tot din Vadu Crișului, care între 1941-1944, fiind ucenic la cojocarul Trotter Károly, nu va ajunge să-și termine pregătirea profesională.

Dar sunt și cazuri în care părinții din alte localități își vor da copiii să învețe meserie la anumite întreprinderi, de mai mică sau mai mare amploare, care își desfășurau activitatea în Vadu Crișului. Situație în care se vor afla ucenicii Licsman Gyula, Stern Imre și Bojtos Tivadar domiciliați în Aușeu (primii doi născuți în Peștere, iar al treilea în Ortiteag, a căror părinți Licsman Gyula, Stern Béla, respectiv Bojtos Péter îi vor încredința pentru a învăța meseria de lăcătuș, în perioada 1940-1943, reprezentanților Fabricii de ceramică și țiglă „Turul” care funcționa acum în Vadu Crișului, la fel ca și Gergely István din Aleșd care își va desfășura și el o astfel de perioadă de pregătire, între 1944-1947, la moara Margit din Vadu Crișului.

Dar sunt și cazuri în care părinții din Vadu Crișului își vor da copiii să învețe o anume meserie la meșteri din alte localități din zonă. Situație în care se va afla, de pildă, deși nu vor termina acest stadiu de pregătire, Orth Dionisie, care în perioada 1947-1950 va fi înscris ca ucenic la măcelarul Rácz Zoltán din Aleșd, Bika Alexandru, în aceeași perioadă la măcelarul Domokos Alexandru din Bratca, dar și cazul lui Zsolcze Teodor, care tot acum apare menționat ca ucenic, între 1947-1950, la cojocarul Miere Florian din Oradea (Ioșia)²³.

Interesante sunt și condițiile stipulate în actele încheiate între părți cu un astfel de prilej. De pildă, în contractul de ucenicie încheiat de Ghitea Nicolae din Vadu Crișului, în 15 noiembrie 1936, pe patru ani, cu

²¹ *Ibidem*, f. 331.

²² *Ibidem*, d. 4/1937-1941, f. 1002-1003.

²³ *Ibidem*, d. 17/1941-1947, f. 1-31.

reprezentanții Domeniului Episcopesc Român Unit din Oradea, pentru punctul lor de lucru din localitatea Remetei, pentru ca fiul său Ghitea Alexandru să deprindă tainele meseriei de lăcătuș, întreținerea ucenicului cădea în sarcina patronatului, asigurând „locuință, hrană și îmbrăcăminte corespunzătoare” pe tot parcursul pregătirii²⁴. Situație întâlnită și în cazul convenției încheiate între 1938-1941 de croitorul Francovici Henrich cu Mălai Florin din Vadu Crișului, pentru fiul său Mălai Gavril, în care, pe lângă întreținerea ucenicului, la expirarea contractului, meșterul se obliga să mai dea acestuia „un rând de haine noi și o pereche de ghete în stare bună”²⁵.

Prezența meșteșugarilor din Vadu Crișului în registrele de evidență a Corporației Industriale din Aleșd va fi una constantă și relativ numeroasă. Bunăoară în anul 1942 regăsim menționați, într-o statistică a acestei asociații profesionale, numai puțin de 33 de persoane cu asemenea îndeletniciri din această localitate. Dintre aceștia 9 vor fi pantofari (Szücs Gábor, Gabrián Lőrincz, Romanszki Dezső, Máty Demeter, Martin Tamás, Hasas Mihály, Hasas Imre, Fehér László, Rusz József), 5 vor fi fierari (Juhász János, Mérai János, Hasas István, Juhász Ferenc, Rusz László), 3 vor fi croitori (Szücs János, Frankovics Henrik, Trotter Jenő), 3 tâmplari (Raducziner József, Borbély Elemér, Fehér Géza), 3 cojocari (Trotter Károly, Mjere Lőrinc, Hasas Károly), 2 frizeri (Szabó László, Orbán József), 2 măcelari (Géci Mihóc Ferenc, Wégner József), 1 lăcătuș (Csáti Sándor), 1 zugrav (Gitye Miklós), 1 sifonar (Seres János), 1 morar (Szegedi István), 1 brutar (Weinberger Samuel, soția lui), 1 hornar (Gasztner Mátyás), dar și „Turul” Fabrica de ceramică și țiglă, amintită tot în acest context²⁶.

Situație care se va menține și un deceniu mai târziu, în 1952, când în evidențele Asociației Micilor Meseriași din Aleșd, înființată după război, de fapt „rebrenduită” în consonanță cu spiritul epocii (denumită inițial Sindicatul Meseriașilor Patroni din Aleșd), apar menționate un număr de 30 de persoane cu astfel de preocupări, precum și aceiași fabrică de ceramică și țiglă „Turul”. În bună măsură sunt cam aceleași persoane amintite anterior, printre care regăsim 8 pantofari (Szücs Gábor, Gabrián Lőrincz, Romanszki Dezső, Máty Demeter, văduva lui, Martin Tamás, Hasas Mihály, Fehér László, Rusz József), 4 fierari (Juhász János, Mérai János, Juhász Ferenc, Rusz László, văduva lui), 4 cojocari (Trotter Károly, Hasas Károly, Bika Mihály, Luka Mihály), 3 tâmplari (Borbély Elemér, Raducziner József, Fehér Géza), 3 măcelari (Géci Ferenc, Wégner József, Kovács István), 3 croitori (Szücs János, Frankovics Henrik, Florea Teodor), 2 frizeri (Szabó László, Orbán József), 1 morar (Szegedi V. István), 1 sifonar (Seres János), 1 ceramist (Láng János) și fabrica „Turul” de ceramică și țiglă²⁷.

Toate aceste informații care provin din actele sau evidențele oficiale ale asociației profesionale a meseriașilor din această zonă, legate preponderent de modul de desfășurare a activității sau de justificarea stadiului de pregătire profesională a celor ce practica în conformitate cu prevederile legale o atare îndeletnicire, plătind impozite și taxe, pot fi întregite și cu alte date de acest fel aflate în evidențele Camerei de Comerț și Industrie sau al Camerei de Muncă din zona noastră, care vor ajunge la un moment dat să reglementeze modul de funcționare a unor atare organizații profesionale. După cum se știe, până la unificarea legislației românești, mult după anul 1918, vor rămâne în vigoare vechile prevederi din timpul imperiului austro-ungar cu privire la modul de desfășurare a activității în cadrul unor astfel de asociații meșteșugărești. Este vorba de Legea industrială maghiară, nr. VIII din 1872, de Legea industrială XVII din 1884²⁸, care vor reglementa printre altele condițiile și formele de asociere profesională (după desființarea breslelor în anul 1872), precum și de Legea nr. XXII din 1868 cu privire la modul de funcționare a Camerelor de Comerț și Industrie, a căror prevederi vor ajunge să fie înlocuite treptat doar în perioada interbelică. În timp ce reglementarea raporturilor de muncă și modul de asociere a meseriașilor vor fi consființate printr-o lege românească de abia în anul 1936 (Legea pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor din 29 aprilie 1936²⁹, în schimb arondarea sau subordonarea asociațiilor profesionale care vor activa în acest domeniu vor face obiectul Legii de reorganizare a Camerelor de Comerț și Industrie din 12 mai 1925³⁰, modificată în februarie 1929³¹, dar mai ales a Legii pentru înființarea și organizarea Camerelor de Muncă și a Consiliului Superior al Muncii din 14 aprilie 1927³², aplicată din rațiuni

²⁴ *Ibidem*, d. 4/1937-1941, f. 670-671.

²⁵ *Ibidem*, d. 4/1937-1941, f. 549-550; Ioan Goman, *Mărturii ...*, p. 23-25.

²⁶ S.J.Bh.A.N., *Fond Asociația...*, d. 22/1942, f. 1034.

²⁷ *Ibidem*, d. 47/1952, f. 11.

²⁸ <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88400017.TV> (consultat la 14.03.2026)

²⁹ Lege care de abia acum va desființa (conf. art. 186) toate corporațiile înființate în baza art. 122 din Legea XVII din 1884. *Monitorul Oficial*, nr. 99, 30 aprilie 1936, p. 3737-3757.

³⁰ Promulgată prin Decretul Regal nr. 102/1925. *Monitorul Oficial*, nr. 102 din 12 mai 1925, p. 5265-5276.

³¹ Este vorba de „Legea pentru modificarea legii Camerelor de Comerț și Industrie” din 14 februarie 1929, va trece sub jurisdicția acestora atribuțiile vechilor corporații industriale.

³² *Monitorul Oficial*, nr. 83 din 14 aprilie 1927, p. 5049-5057.

bugetare³³, cu modificările aferente, doar din octombrie 1932 (Legea pentru înființarea și organizarea Camerelor de Muncă)³⁴ printre a căror prevederi vor fi menționate și modalitățile de alegere a membrilor în forurile de conducere ale acestora, atât pentru categoria industriașilor (conf. art. 14 din legea din 1925)³⁵, cât și pentru „Secția Meseriașilor” (conf. art. 11 și 24 a legii din 1932)³⁶. Ocazie cu care se vor întocmi liste cu toți membri acestora cu drept de vot, conform legii³⁷, rezultând o bază de date extrem de utilă pentru un demers ca cel al nostru (unde se precizează numele și prenumele meseriașului, profesia, localitatea de domiciliu, iar uneori numărul de casă și strada pe care locuiau cei care erau luați într-o astfel de evidență).

În virtutea unor astfel de consemnări, în cadrul listelor întocmite pentru anul 1925, ale Camerei de Comerț și Industrie din Oradea (cărui îi erau arondate acum județele (Bihor, Satu-Mare și Maramureș)³⁸ în categoria a XI-a, a industriei mici, regăsim printre multitudinea de nume menționate și anumiți meseriași din Vadu Crișului: 1 croitor (Baica Ștefan), 1 exploatator și vânzător de lut (Bica Dumitru), 1 măcelar (Gavriluț Teodor), 1 brutar (Schvartz Eugen) și 3 pantofari (Matei Dumitru, Pinter Carol, Păcurariu Ioan)³⁹. În evidențele aceleiași instituții, în anul 1929, în listele electorale întocmite în vederea afișării pentru consultare în anumite locații din județ⁴⁰, la categoria IV („Mici industriași și meseriași”), apar menționați acum la Vadu Crișului 37 de meseriași din care numai puțin de 17 vor fi olari (Szilágyi Ioan Cost., Méhes Géczi Alexandru, Halász Ioan Sârbu, Méhes Géczi Ioan, Halász Ștefan Sârbu, Samu Ioan, Piroșca Ioan Berta, Juhász Francisc jr., Méhes Géczi Alexandru, Dudás Alexandru, Méhes Géczi Ioan, Kovács Francisc, Szilágyi Alexandru, Hasas Alexandru, Cseri Alexandru, Kovács Francisc II, Técsi Ștefan), 3 vor fi fierari (Juhas Ioan, Rus Vasile, Rus Ludovic), 3 măcelari (Gavriluț Florian, Szegedi Ștefan, Gavriluț Teodor), 3 deținători de mașini de treierat (Păcurar Ștefan, Técsi Ioan, Miere Lazar), 2 cojocari (Miere Florian, Duda Gheorghe), 2 croitori (Suciu Ioan, Frankovits Henric), 1 hornar (Kövesdi Emeric), 1 sifonar (Seres Ioan), 1 brutar (Weinberger Samuel, soția), 1 tâmplar (Raducziner Ludovic), 1 cizmar (Ramánszki Dezideriu), 1 pantofar (Potyara Leopold) și 1 morar (Lup Florian)⁴¹. La aceștia ar mai putea fi adăugați și cei menționați la „Secția comercială, categoria a II-a, comerțul cu amănuntul”, unde printre cele 23 de persoane cu preocupări de acest fel din Vadu Crișului, regăsim și 2 comercianți de lut (Gal B. Martin, Dresler Francisc) și 3 comercianți de var (Dubon Teodor, Dubon Mihai, Popa Ioan Nicolae), iar la Birtin, sat din această comună, din cei 12 comercianți menționați numai puțin de 10 se ocupau acum cu comercializarea varului (Sala Dumitru, Bolojan Lup, Venter Gavril, Bolojan Nicolae, Petroi Mihai, Domocoș Gavril, Lup Gavril, Lup Florian, Popa Nicolae și Grozea Vasile)⁴².

În mod asemănător, ceva mai târziu, în 1933, dar de astă dată în vederea alegerilor pentru desemnarea reprezentanților în forurile de conducere a Camerei de Muncă din Arad, „Subcomisia Oradea” la „Secțiunea industriași” în listele electorale apar consemnați și 14 meseriași din Vadu Crișului (de fapt Vadu lui Carol II, cum se numea acum această localitate): 3 pantofari (Matei Dumitru, Romansky Desideriu, Gabrian Florian), 2 cojocari (Bica Mihai, Trotter Carol), 2 fierari (Juhász Ioan, Rus Vasile), 2 tâmplari (Borbély Elemér, Raducziner Ludovic väd.), 2 croitori (Francovitz Emeric, Suciu Ioan), 1 bărbier (Kövesdi Ludovic), 1 măcelar (Kohn Ármán) și 1 morar (Géczi Mihai)⁴³.

Pe lângă acești meseriași care activau în baza unor documente care le certifica un anume statut profesional (ucenic, calfă sau lucrător și meșter), pe care îi regăsim în evidențele unor astfel de instituții, plătind taxe și impozite statului, mai erau și persoane care practicau asemenea îndeletniciri, în baza unor reglementări legislative mai restrictive, în cadrul așa-zisei „industrii casnice”, având cel mai adesea o pregătire profesională empirică și un statut, în virtutea legii, mult inferior (numiți în documente uneori și

³³ Em. Bold, Gh. Iacob, *Contribuții privind studierea și cunoașterea legislației muncii din România. Legea Camerelor de Muncă din 1927, în Cercetări istorice*, Muzeul de Istorie a Moldovei, Iași, 1975, p. 227; Ion Țuțuianu, *Camelele de muncă – etapă în dezvoltarea dreptului muncii în România*, în *Revista Națională de Drept*, nr. 12/2012, Chișinău, 2012, p. 44.

³⁴ *Monitorul Oficial*, nr. 238 din 11 octombrie 1932, p. 5887-5893.

³⁵ *Ibidem*, nr. nr. 102 din 12 mai 1925, p. 5270.

³⁶ *Ibidem*, nr. 238 din 11 octombrie 1932, p. 5589-5590.

³⁷ De pildă, conform art. 24, litera c a legii din 11 octombrie 1932 trebuiau „să fie cetățeni români, să aibă 21 ani împliniți și să domicilieze de cel puțin 6 luni în circumscripția Camerei de muncă unde votează”. *Ibidem*, nr. 238 din 11 octombrie 1932, p. 5891.

³⁸ În conformitate cu „Regulamentul de aplicare a legii pentru reorganizarea camerelor de comerț și de industrie”. *Ibidem*, nr. 114 din 27 mai 1925, p. 5954-5964.

³⁹ S.J.Bh.A.N., *Fond Primăria Municipiului Oradea*, inv. 98, d. 1/1925, f. 87.

⁴⁰ La „Prefectura Județului Bihor, Tribunalul Județului Bihor, la Camera de Comerț și Industrie din Oradea de pe strada I.C. Brătianu, nr. 23, la primăriile urbane din Oradea, Salonta și Beiuș, la toate judecătoriile de ocol și preturile județului Bihor”. *Ibidem*, d. 11/1929, f. 50.

⁴¹ *Ibidem*, f. 98.

⁴² *Ibidem*, f. 68.

⁴³ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura Județului Bihor*, inv. 1466 (în continuare S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*), d. 77/1933, f. 6-71.

„cârpaci”). O stare de fapt care are la bază o serie de reglementări legislative prin care se făcea o distincție clară între industria de fabrică, meseriile calificate și industria casnică care era considerată a fi „orice muncă industrială care se exercită de vreo persoană în locuința sa, ca muncă manuală și numai cu ajutorul membrilor familiei sale (conform deciziei Ministerului de Comerț ungar nr. 15995 din 1901)”, care venea oarecum să completeze prevederile Legii industriale maghiare nr. XVII din 1884 (art. 50 și 183)⁴⁴ și decizia Ministerului de Comerț maghiar nr. 34147 din anul 1899) de definire a criteriilor de practicare a unei atare industrii: ca activitatea „să se exercite fără colaborarea persoanelor străine, deci numai prin munca membrilor din familie” și „să se exercite ca o ocupație laterală”⁴⁵, cu scopul de a suplimenta sau completa veniturile unei gospodării (în special în mediul rural, unde agricultura era ocupația principală).

În spiritul actelor normative amintite mai sus (Legea XVII din 1884) și deciziile Ministerului de Comerț ungar din 1899 și 1901, spre deosebire de meseriile „calificate” (care necesitau certificate de competență și înregistrare în corporații sau asociații profesionale), industria casnică putea fi practică în mod liber, fără ca cel ce desfășura o atare activitate să facă dovada unei forme de pregătire profesională (ucenicie sau un alt mod de calificare), din moment ce aceasta era considerată a fi o activitate de producție realizată de membri unei familii în propria locuință, folosind materii prime proprii sau achiziționate, cu scopul de a obține un câștig secundar.

Pentru a susține un asemenea mod de producție, dat fiind și caracterul predominant agrar al societății, industriei casnice îi vor fi acordate de statul maghiar, alături de alte domenii de activitate, prin Legea Legea nr. XLIX din 1899 (art. 1, punctul 4)⁴⁶, o serie de facilități fiscale menite a susține și încuraja practicarea acesteia, mai ales în mediul rural, unde produsele erau destinate fie uzului propriu, fie vânzării directe în piețe locale sau către anumiți comercianți.

Sunt prevederi legale care, în bună măsură, au reglementat modul de practicare a industriei casnice în zona noastră mult și după desăvârșirea Unirii de la 1 Decembrie 1918, din moment ce autoritățile române făceau deseori trimitere la textele acestor legi pentru soluționarea anumitor reclamații sau plângeri venite din partea cetățenilor⁴⁷. În mod practic, toate aceste prevederi vor rămâne în vigoare până la publicarea Legii pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor, în anul 1936, apărută în Monitorul Oficial nr. 99 din 30 aprilie⁴⁸, când va fi unificată legislația din acest domeniu, abrogând vechile norme legislative din provinciile românești, inclusiv Legea industrială maghiară nr. XVII din 1884 din Transilvania⁴⁹.

În virtutea unor atare reglementări, la solicitările autorităților erau întocmite anumite statistici cu cei care activau în acest domeniu. Într-o astfel de evidență cu caracter centralizator, din anul 1923, cu privire la „persoanele și întreprinderile din județul Bihor care se ocupă cu industria casnică”, în plasa Aleșd, la care am făcut referire și cu altă ocazie⁵⁰, vor fi consemnați și un număr de 56 de olari din Vadu Crișului, din care mulți cu același nume de familie, ce evidențiază nu numai anumite grade de rudenie existente între aceștia, ci și faptul că meșteșugul era practicat din generație în generație de acești localnici. În ordinea menționată, documentul nostru face referire la următorii: Técsi Mihai, Técsi Mihai, văduva lui, Juhász Francisc, Szilágyi Ioan, Géczi M. Alexandru, Técsi Francisc, Halász S. Mihai, Halász Emeric, Halász Ludovic, Dudas Alexandru, Halász S. Ioan, Géczi M. Ioan, Sereș Ștefan, Halász S. Ioan, Halász Ștefan, Halász Gheorghe, Géczi M. Francisc, Géczi Mihai, Géczi Ioan, Halász Ioan, Géczi M. Mihai, Géczi Francisc, Géczi S. Iosif, Géczi Sz. Mihai, Piroscă Mihai, Piroscă Ștefan, Szilágyi Mihai, Géczi K. Mihai, Géczi M. Mihai, Hasas Francisc, Kovaci Ștefan, Szilágyi Alexandru, Kovaci Francisc, Cseri P. Alexandru, Kosa Ioan, Kosa Ioan junior, Kosa Mihai, Halász S. Francisc, Hasas Francisc, Hasas Ioan, Hasas Alexandru, Hasas Ioan junior, Domocos Francisc, Domocos Mihai, Seres Francisc, Domocos Ioan, Seres Alexandru, Hasas Petru, Juhász Francisc, Cseri Ioan, Cseri Alexandru, Hasas Mihai, Mezei Ioan, Kabái Ecaterina, Margelai Petru, Kovács Alexandru⁵¹.

Cu toate modificările legislative și înnoirile survenite de-a lungul acestei perioade, vechile cutume cu privire la modul de practicare a unor astfel de îndeletniciri se vor menține încă mult timp. În acest context poate fi dată ca exemplu sesizarea depusă la 13 mai 1949 la sediul Asociației Meseriașilor din Aleșd de către Novák Ladislau, de profesiune sobar din Aleșd, care îl reclama pe olarul Hegyi Geczi Francisc din Vadu Crișului că vinde la târgurile săptămânale din Aleșd „oale de lut smălțuit” deși nu posedă „brevet de

⁴⁴ 1884. évi XVII. törvénycikk.pdf (consultat la 08.05.2026).

⁴⁵ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 61/1928, f. 69.

⁴⁶ 1899. évi XLIX. törvénycikk (1).pdf (consultat la 08.05.2026).

⁴⁷ Cum va fi cea a rotarilor din Beiuș din anul 1928, prin care cerea ca cei ce practică acest meșteșug în satele din zonă să nu poată vinde la piața din localitate dacă nu sunt meșteri calificați. S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 61/1928, f. 69-70.

⁴⁸ *Monitorul Oficial*, nr. 99, 30 aprilie 1936, p. 3737-3769.

⁴⁹ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 92/1937, f. 93.

⁵⁰ Ioan Goman, Ioana Gherghel, *Meșteșuguri din trecut. Nume de olari din Vadu Crișului într-un document din anul 1923*, în *Crisia*, LIII, Supliment 1, 2023 (coord. Gabriel Moisa, Sorin Șipoș), Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2023, p. 520-525.

⁵¹ S.J.Bh.A.N., *Fond Prefectura...*, d. 40/1923, f. 15-16, 20.

meserie pentru exercitarea profesiei de olar” care era „necesar la smălțuirea oalelor de lut conform legii”. Reclamantul sesizând faptul că olarul nefiind „impus pentru profesia” practică, „invocând motivul că exercită numai o profesie casnică” nu avea „cheltuieli cu impozite și taxe”, fapt ce îi permitea să vândă „marfa mai ieftin decât profesioniștii autorizați”, fapt pentru care se cerea intervenția autorităților pentru oprirea lui de a mai comercializa astfel de produse⁵² menite a le face concurență neloială.

Informații relevante despre practicarea meșteșugurilor de către locuitorii din Vadu Crișurilor avem și pentru perioada următoare. Bunăoară, date certe despre cei ce se ocupau frecvent cu olăritul în această localitate în anul 1966, aflăm cu prilejul organizării unei consfătuiri cu „creatorii populari olari din regiunea Crișana” în 15 iulie 1967, de către Muzeul Regional Crișana (cum se numea atunci Muzeul Țării Crișurilor) și Casa Regională a Creației Populare din Crișana⁵³. O întâlnire la care au fost invitați să participe, conform evidențelor din arhiva Secției de etnografie a Muzeului Țării Crișurilor din Oradea, un număr de 72 de olari din care 14 vor fi din Vadu Crișului: Pop Petru, acum de 50 de ani, domiciliat la nr. 163, vâd. Kis-Gecz Maria de 55 de ani, la nr. 182, Samu Emeric de 60 de ani, la nr. 187, Halász Ioan de 59 de ani, la nr. 208, Samu Ioan de 48 de ani, la nr. 217, Kovács P. Ioan de 57 de ani, la nr. 229, Szolga-Gecz Alexandru de 54 de ani, la nr. 459, Piroška Mihai de 53 de ani, la nr. 413, Kosa Emeric de 57 de ani, la nr. 411, Halasz Mihai de 54 de ani, la nr. 398, Halász Francisc de 39 de ani, la nr. 366, Seres Francisc de 39 de ani, la nr. 376, Hasas Ioan de 57 de ani, la nr. 353 și Domocos Mihai de 54 de ani, cu domiciliul la nr. 339 în această localitate⁵⁴. Cu acest prilej vor fi întocmite și fișe de creatori pentru fiecare dintre aceștia care conțin date relevante despre trecutul olarului și modul de practicare a meșteșugului (nr. casei, anul nașterii, de unde a învățat meșteșugul, de când practică meșteșugul, ce tipuri de vase lucrează etc.)⁵⁵.

Unii membri ai acestor familii vor practica meșteșugul olăritului și în perioada următoare, fără a avea amploarea de odinioară, din rândul cărora la sfârșitul secolului trecut, se individualiza Julianna Szolga Gecz (născută pe 20 decembrie 1939), fiica renumitului olar Ioan Hasas, a cărui familie între 1983-1985 a modelat la comanda regimului Ceaușescu vase impresionante, de 1,40 m înălțime și 1,38 m diametru pentru grădinile Palatului Cotroceni⁵⁶, dar mai ales Hasas Petru senior (1928-2003), Elisabeta Hasas, născută Gecz (1935-2018)⁵⁷, Hasas Petru junior (născut în 1955), fiica acestuia Maria Elisabeta Póli (născută Hasas în anul 1990), inclusiv ginerele Emanuel Gabriel Póli⁵⁸, precum și Halasz Elisabeta, soția lui Halasz Emeric, dar și fiica acestora Gecz Kal Gyongyi, se vor număra printre cei mai cunoscuți localnici care au preluat și dus mai departe tradiția acestui renumit centru de olărit de veche sorginte.

O îndeletnicire practică și în zilele noastre ca una cu caracter casnic, complementar, de întregire a unor venituri și de a continua o tradiție transmisă din generație în generație, din moment ce Maria Elisabeta Póli este astăzi educatoare în Vadu Crișului, Hasas Petru junior este pensionar, Emanuel Gabriel Póli este inginer.

E drept că în anii '70 și '80 ai secolului trecut, în perioada comunistă, vor mai funcționa anumite ateliere în regim de stat sau de cooperatie⁵⁹, ca după 1990 să apară alte inițiative private, în principal legate de prestări de anumite servicii (frizerii, ateliere mecanice, ateliere de tinichigerie etc.) în concordanță cu noile cerințe ale societății din zilele noastre.

Din datele avute la dispoziție, fără a avea pretenția că nu pot fi și altele pe care cercetătorii să le aibă în vedere pentru alte demersuri de acest fel, constatăm că în perioada aflată în atenția noastră, în această comunitate, practicarea unor asemenea îndeletniciri era o activitate relativ frecvent întâlnită. E drept că în timp, de la o perioadă la alta, realitățile puteau suferi modificări semnificative, totuși, pe ansamblu, din datele noastre putem conchide că în acest interval temporal, în această localitate, asemenea îndeletniciri efectuau numai puțin de 193 de localnici, din care cei mai mulți erau olari – 80 (unul era și țiglar), 17 erau pantofari (doi fiind și cizmari), 16 croitori, 15 fierari, 15 măcelari, 12 cojocari, 8 tâmplari, 5 morari (din

⁵² Idem, *Fond Asociația...*, d. 43/1948-1952, f. 466.

⁵³ Pentru mai multe detalii, a se vedea Ioan Goman, „Aspecte privind situația practicării olăritului din Crișana în anii șaizeci ai secolului al XX-lea”, în *Biharea*, XLVII, 2020, Muzeul Țării Crișurilor Oradea, 2020, p. 71-90.

⁵⁴ Muzeul Țării Crișurilor, *Arhiva Secției de Etnografie, Dosare secție*, d. 5, f. 85.

⁵⁵ *Ibidem*, f. 12-26.

⁵⁶ <https://evz.ro/olareasa-din-satul-presedintelui-bolojan-comanda-speciala-pentru-gradinile-palatului.html> (consultat la 12.05.2026).

⁵⁷ Ioan Goman, Ioana Gherghel, „Tradiție și măiestrie în arta prelucrării lutului. Familia Hasas din Vadu Crișului”, în *Crisia*, LII, supliment, nr. 1 pe 2022 (coord. Gabriel Moisa, Aurel Chiriac) 831-832, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2023, p. 831-832.

⁵⁸ *Ibidem*, p. 832.

⁵⁹ De pildă, la nivelul întregii comune Vadu Crișului, în anul 1971, conform statisticilor oficiale existau un număr de 5199 de locuitori care dispuneau de o suprafață de 2508 ha (1238 ha teren arabil, 1242 ha pășuni și fânețe, 28 ha vii și livezi și 4045 ha pădure), unde exista o moară, 2 cazane, de țuică, un atelier de croitorie, un atelier de cizmărie, două ateliere de tâmplărie, o sifonărie, o cojocărie, un atelier de coafură, două de tricotaie, o frizerie, o fierărie, o tăbăcărie, un atelier foto, unul de zugrăvi, și unul de tăiat lemne. Dumitru Mihalache, Iosif Maștei, Pavel Mălan, Mărie Aurel, Mărieș Gheorghe, *Localitățile județului Bihor*, Oradea, 1971, p. 196-197.

care unul avea și presă de ulei), 4 zidari, 3 frizeri, 3 comercianți de lut, 3 comercianți de var (probabil că și realizau), 3 deținători de mașini de treierat, 2 brutari, 2 hornari, 2 lăcătuși, un sifonar, un zugrav și o fabrică de țiglă și ceramică.

Unele dintre aceste persoane le regăsim menționate în documentele noastre că se îndeletniceau cu un astfel de meșteșug o perioadă mai lungă de timp. De pildă, croitorul Frankovics Henrik, apare înregistrat ca atare în perioada 1911-1952, fierarul Juhász János în perioada 1912-1952, măcelarul Géczi Ferenc între 1923-1952, morarul Szegedi István, fiind proprietar și de presă de ulei, între 1929-1952, olarii Domocos Mihai, Halász Ioan, Halász Ștefan, Hasas Ioan, Piroasca Mihai, Szilágyi Alexandru, între 1923-1966, pantofarul Martin Tamás între 1908-1952, pantofarul Románszky Desző între 1912-1952, tâmplarul Borbély Elemér între 1906-1952 și exemplele de acest fel ar putea continua. Mai mult, se întâlnesc și situații în care astfel de îndeletniciri se transmiteau din generație în generație (de la tată la fiu). Poate fi amintit aici cazul lui Mérai János senior, născut în 1895 și a lui Mérai János junior, născut în 1921, care practicau fierăritul, a lui Hasas Petru senior, născut în 1928 și Hasas Petru junior, născut în 1955, care practicau olăritul, a lui Szolga Géczi Julianna, născută în 1939, fiica olarului Hasas Ioan, a olarilor Juhász Francisc senior și junior, Kosa Ioan senior și junior precum și a multor altora aflați în diferite grade de rudenie, din moment ce din 12 jocari trei purtau numele de Luca, din 16 croitori, doi aveau numele de Frankovits, doi de Jolțe și doi de Klein, din 15 fierari, trei aveau numele de Hasas, trei de Juhász, doi de Mérai și trei de Rus, din 15 măcelari, trei aveau numele de Gavriluț, trei de Géczi și doi de Kovács, din cei 76 de olari, doi aveau numele de Cseri, patru de Domocos, 9 de Géczi, 13 de Halász, 9 de Hasas, doi de Juhász, trei de Kis-Gecz, patru de Kosa, cinci de Kovács, trei de Piroasca, doi de Samu, trei de Seres, patru de Szilágyi și trei de Técsi; din 17 pantofari, doi aveau numele de Hasas, doi de Máty și doi de Rusz, la fel cum din 8 tâmplari, trei aveau nmele de Raducziner.

Un număr important de localnici cu astfel de îndeletniciri, oarecum în consonanță cu cel al populației de aici din perioada aflată în atenția noastră, dacă avem în vedere că Vadu Crișului avea în anul 1900 un număr de 2849 de locuitori (din care 1450 de bărbați și 1399 de femei), în anul 1930 un număr de 2437 de locuitori (din care 1204 bărbați și 1233 de femei), în 1948 avea 2969 de locuitori (1456 de bărbați și 1506 femei), în 1956 numărul acestora să crească la 3358 de locuitori (1669 de bărbați și 1689 de femei), în anul 1966 la 3413 locuitori (1711 bărbați și 1702 femei), în anul 1977 să fie de 3607 locuitori (1810 bărbați și 1797 de femei), să scadă apoi, în anul 1992 la 3248 de locuitori (1592 de bărbați și 1656 de femei), iar în anul 2002 la 3092 de locuitori (1490 de bărbați și 1602 femei). O evoluție care poate spune multe despre nevoia de produse meșteșugărești ale localnicilor și, implicit, numărul celor care realizau aceste produse, la fel cum raportul dintre numărul bărbaților și al femeilor sau ponderea populației pe categorii de vârstă⁶⁰ ar putea fi un indicator semnificativ față de apetența sau potențialul uman pentru practicarea unor atare îndeletniciri, în funcție de speranța de viață și ponderea populației tinere. Asta, fără să avem în vedere faptul că mulți dintre acești meșteșugari deserveau și alți locuitori ai satelor din această comună, iar nu de puține ori și ai celor din alte localități aflate la o mai mică sau mai mare distanță.

Toate aceste realități care cel puțin până la sfârșitul secolului trecut au putut favoriza, mai mult sau mai puțin, practicarea meșteșugurilor în această localitate, de la factorii fizico-geografici și resursele naturale disponibile, la structura populației, tradiția și cerințele locuitorilor din zonă, au ajuns, din păcate, în zilele noastre, sub presiunea modernizării și concurența făcută de produsele industriale, să nu mai fie în măsură să susțină sau să condiționeze dezvoltarea unor atare îndeletniciri. Multe dintre acestea, încet, odată cu dispariția ultimilor participanți, au devenit de domeniul trecutului. Astăzi, cu mici excepții, ale olăritului și ale altor câteva, care se bazează fie pe o tradiție îndelungată, fie pe anumite nevoi imediate ale societății în care trăim (frizer, coafeză, tinichigiu, mecanic auto, croitor etc.), cele mai multe dintre îndemânările de odinioară au dispărut, mai fiind prezente, cel mult, doar în amintirea celor vârstnici din localitate.

⁶⁰ Ca atare, în anul 1900 din cei 2849 de locuitori din Vadu Crișului, 491 erau su 6 ani, 414 între 6 și 11 ani, 190 între 12 și 14 ani, 273 între 15 și 19 ani, 785 între 20 și 39 de ani, 489 între 40 și 59 de ani, iar 207 aveau peste 60 de ani; în anul 1930, din cei 2437 de locuitori, 523 aveau sub 7 ani, 291 între 7 și 12 ani, 378 între 13 și 19 ani, 1159 între 20 și 64 de ani și 86 peste 65 de ani; în anul 1948, din cei 2962 de locuitori, 393 aveau sub 7 ani, 484 între 7 și 14 ani, 1384 între 15 și 44 de ani, 493 între 45 și 60 de ani și 208 peste 60 de ani; în anul 1956 din cei 3358 de locuitori 487 avea între 0 și 9 ani, 627 între 10 și 19 ani, 1304 între 20 și 44 de ani, 690 între 45 și 64 de ani și 251 peste 65 de ani. La fel în anul 1966, din cei 3413 locuitori înregistrați în această localitate, 496 aveau între 0 și 9 ani, 651 între 10 și 19 ani, 1316 între 20 și 44 de ani, 697 între 45 și 64 de ani și 253 peste 65 de ani; în anul 1977, din 3607 de locuitori, 689 aveau între 0 și 9 ani, 488 între 10 și 19 ani, 1232 între 20 și 44 de ani, 855 între 45 și 65 de ani și 343 peste 65 de ani; în anul 1992, dintr-un total de 3248 de locuitori, 427 aveau între 0 și 9 ani, 540 între 10 și 19 ani, 1041 între 20 și 44 de ani, 845 între 45 și 64 de ani, iar 395 peste 65 de ani. În fine, în anul 2002 din 3092 de locuitori înregistrați, 406 aveau între 0 și 9 ani, 404 între 10 și 19 ani, 1089 între 20 și 44 de ani, 750 între 45 și 64 de ani, iar 443 peste 65 de ani. Dana Valentina Pașc, Zoltan Krausz (coord), *Anuarul demografic al județului Bihor*, Institutul Național de Statistică, Direcția de Statistică Bihor, f.a., p. 56, 67, 78, 89, 100, 111, 122, 132.

Tabel cu numele locuitorilor din Vadu Crișului care apar menționați în documente că practicau o meserie în perioada 1923-1966

Nr. crt.	Numele și prenumele	Anul nașt.	Religia	Profesia	Perioada sau anul menționat	Localitatea	Observații
1.	Schvartz Eugen			brutar	1925	Vadu Crișului	
2.	Weinberger Samuel, soția			brutar	1929	Vadu Crișului	
3.	Bica Mihai	1903	gr. cat.	cojocar	1925-1952	Vadu Crișului, nr. 405	ucenic la Duola Gheorghe din Vadu Crișului între 1925-1926, calfă la Popp Gheorghe din Huedin între 1926-1930, din anul 1930 lucrează ca meșter independent.
4.	Boér Lőrincz (tatăl - Boér Mihály)	1925		cojocar	1941-1944	Vadu Crișului	ucenic la Trotter Károly din Vad fără să termine pregătirea
5.	Duda Gheorghe			cojocar	1929	Vadu Crișului	
6.	Duola Gheorghe			cojocar	1925-1926	Vadu Crișului	meșterul lui Bica Mihai.
7.	Hasas Károly	1912	reformată	cojocar	1934-1952	Vadu Crișului	ucenic și calfă la Mihály Bica din Vad Crișului până în 1934.
8.	Luca Alexandru			cojocar	1950-1951	Vadu Crișului	
9.	Luca Ioan			cojocar	1950-1951	Vadu Crișului, nr. 406	
10.	Luca Mihai			cojocar	1941-1952	Vadu Crișului	
11.	Miere Florian (Lorincz)	1903	gr. cat.	cojocar	1922-1942	Vadu Crișului	ucenic la meșterul Török Péter din Vad Crișului și calfă la Deda György din Aleșd, până în 1922, meșter din 1927.
12.	Török Péter			cojocar	1920-1926	Vadu Crișului	meșterul lui Miere Lőrinc din Vad Crișului 1920-1922.
13.	Trotter Károly	1908	rom. cat.	cojocar	1927-1952	Vadu Crișului	ucenic la Miere Lőrinc din Vad Crișului până în 1927, meșter din 1932.
14.	Zsolcze Teodor (tatăl Zsolcze Dumitru)	1930		cojocar	1947-1950	Vadu Crișului	ucenic la Miere Florian din Oradea (Ioșia) fără să absolve.
15.	Gal B. Martin			comerț lut	1929	Vadu Crișului	
16.	Dresler Francisc			comerț lut	1929	Vadu Crișului	
17.	Bica Dumitru			comerț lut	1925	Vadu Crișului	
18.	Dubon Mihai			comerț var	1929	Vadu Crișului	
19.	Dubon Teodor			comerț var	1929	Vadu Crișului	

ETNOGRAFIE

20.	Popa Ioan Nicolae			comerț var	1929	Vadu Crișului	
21.	Baica Ștefan			croitor	1925	Vadu Crișului	
22.	Florea Teodor			croitor	1941-1952	Vadu Crișului, nr. 398	ucenic la Broda Florian în 1949.
23.	Francovics Emeric			croitor	1933	Vadu Carol II	
24.	Frankovics Henrik	1893	izraelită	croitor	1911-1952	Vadu Crișului	ucenic la Mózes Dávid din Cluj până în anul 1911, calfă în Cluj și Budapesta, meșter independent din 1918 în Huedin și din 1921 în Vadu Crișului.
25.	Gitye (Ghitea) János (tatăl - Gitye Miklos)	1928		croitor	1944-1952	Vadu Crișului	ucenic la Fratter Jenő între 1944-1947.
26.	Groza Florian (tatăl – Groza Petru)	1931		croitor	1948-1951	Vadu Crișului	ucenic la Florea Teodor fără să termine pregătirea.
27.	Jolțe Gavril			croitor	1935-1939	Vadu Crișului	tatăl, meșter
28.	Jolțe Ștefan			croitor	1936-1939	Vadu Crișului	fiul, ucenic
29.	Klein Nicolae (Miklos) (tatăl – Klein József)	1924	izraelită	croitor	1940-1943	Vadu Crișului	ucenic la 16 ani la Francoviciu Henrich din Vadu Crișului între 1940-1943.
30.	Klein Vasile	1922		croitor	1937-1940	Vadu Crișului	ucenic la Francoviciu Henrich din Vadu Crișului
31.	Mălai Gavril	1922	gr. cat.	croitor	1938-1941	Vadu Crișului	ucenic la Francovici Henrich din Vadu Crișului.
32.	Miere Gavril			croitor	1949-1952	Vadu Crișului	
33.	Pakurár Tivadar (tatăl – Pakurár János)	1927		croitor	1943-1946	Vadu Crișului	ucenic la Francovich Henrich din Vad fără să absolve.
34.	Pratter Janő			croitor	1936-1940	Vadu Crișului	
35.	Suciu (Szüics) Ioan	1894	baptistă	croitor	1929-1952	Vadu Crișului, nr. 427	
36.	Trotter Jenő	1910	gr. cat.	croitor	1926-1945	Vadu Crișului	ucenic la István Barabás din Oradea până în 1926, calfă în Deva și Vadu Crișului, meșter din 1938.
37.	Bumb Lőrincz	1927		fierar	1941-1944	Vadu Crișului	ucenic la Juhász Ioan din Vad fără să absolve.
38.	Gábríán Sándor (tatăl - Gábríán Lőrincz)	1923		fierar	1941-1944	Vadu Crișului	ucenic la Juhász János din Vad Crișului între 1941-1944.
39.	Hasas Istvan (Ștefan)	1917	reformată	fierar	1938-1948	Vadu Crișului	ucenic la János Juhasz din Vad până în 1935.
40.	Hasas Sándor (fiul lui Hasas Alexandru)	1928		fierar	1947-1948	Vadu Crișului	ucenic la Juhász Ferenc din Vad fără să absolve.

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

41.	Hasas Sándor (fiul lui Hasas István)	1928		fierar	1945-1948	Vadu Crișului	ucenic la Hasas István din Vad fără să absolve.
42.	Hegedüs Gheorghe			fierar	1949- 951	Vadu Crișului	ucenic la Juhász Ioan.
43.	Juhász Ferenc	1911	reformată	fierar	1934-1954	Vadu Crișului	ucenic la Juhász János până în 1934.
44.	Juhász Ioan	1931		fierar	1948-1951	Vadu Crișului	ucenic la Juhász Ioan din Vad fără să absolve.
45.	Juhász János	1895	reformată	fierar	1912-1952	Vadu Crișului	ucenic la Kádár János din Oradea până în 1912, meșter din 1922.
46.	Mérai János sen.	1895	reformată	fierar	1916-1952	Vadu Crișului	ucenic la firma La Roche și Darvas până în 1916, calfă în mai multe locuri, meșter din 1938.
47.	Mérai János jr. (tatăl - Mérai János)	1921		fierar	1943-1944	Vadu Crișului	ucenic la Mérai János (tatăl său) din Vad Crișului.
48.	Péter Sándor	1935		fierar	1951-1954	Vadu Crișului	ucenic la Juhász Ferenc din Vad fără să absolve.
49.	Rus Lajos (tatăl - Rusz László)	1922		fierar	1943-1946	Vadu Crișului	ucenic la Rusz László.
50.	Rus Ludovic			fierar	1929	Vadu Crișului	
51.	Rusz László (Vasile), văduv	1898	rom. cat.	fierar	1920-1952	Vadu Crișului	ucenic la Gábor Faragó din Tileagd până în 1920; văduv în 1945.
52.	Orbán József		reformat	frizer	1941-1952	Vadu Crișului	d. 31, f. 457
53.	Szabó László	1910	reformată	frizer	1929-1952	Vadu Crișului	ucenic la maistrul Rebitsek Ernő din Oradea până în 1929, meșter din 1934.
54.	Hegedüs Gécz István (tatăl Hegedüs Gécz Sándor)	1923		frizer	1939-1943	Vadu Crișului	ucenic la Szabó László din Vad Crișului.
55.	Gasztner Mátyás		rom. cat.	hornar	1942	Vadu Crișului	
56.	Kövesdi Emeric			hornar	1929	Vadu Crișului	
57.	Csati Sándor		reformat	lăcătuș	1942	Vadu Crișului	
58.	Ghitea Alexandru	1921	gr. cat.	lăcătuș	1936-1941	Vadu Crișului	ucenic la Domeniului Episcopesc Român Unit din Oradea, punctul de lucru Remeți.
59.	Bica Alexandru (tatăl Bika Gavril)	1929		măcelar	1947-1950	Vadu Crișului	ucenic la Domokos Alexandru din Bratca fără să absolve.
60.	Gavriluț Teodor			măcelar	1925-1929	Vadu Crișului	
61.	Gavriluț Florian			măcelar	1929	Vadu Crișului	
62.	Gavriluț Petre (tatăl – Gavriluț Petre)	1930		măcelar	1947-1950	Vadu Crișului	ucenic la Gécz Mihók din Vad fără să absolve.
63.	Gécz Ferenc			măcelar	1923-1952	Vadu Crișului	

ETNOGRAFIE

64.	Géczi Mihoc Ferencz			măcelar	1941-1952	Vadu Crișului	
65.	Géczi Mihók Gábor (tatăl Géczi Mihók Ferenc)	1924		măcelar	1941-1944	Vadu Crișului	ucenic la Géczi Mihoc Ferenc – tatăl).
66.	Jakab Alexandru			măcelar	1945	Vadu Crișului, nr. 421	
67.	Kohn Ármin			măcelar	1933	Vadu Carol II	
68.	Kovács István			măcelar	1941-1952	Vadu Crișului	
69.	Kovács Ștefan			măcelar	1947	Vadu Crișului	
70.	Orth Dionisie (tatăl – Orth Dénes)	1930		măcelar	1947-1950	Vadu Crișului, nr. 226	ucenic la Rácz Zoltán din Aleșd fără să absolve.
71.	Szabó István			măcelar	1941	Vadu Crișului	
72.	Szegedi Ștefan			măcelar	1929	Vadu Crișului	
73.	Wégner József	1903	izraelită	măcelar	1922-1952	Vadu Crișului	ucenic la Wégner Ignác din Aleșd până în 1922.
74.	Miere Lazăr			mașină treierat	1929	Vadu Crișului	
75.	Păcurar Ștefan			mașină treierat	1929	Vadu Crișului	
76.	Técsi Ioan			mașină treierat	1929	Vadu Crișului	
77.	Géczi Mihai			morar	1923-1933	Vadu Crișului	
78.	Lup Florian			morar	1929	Vadu Crișului	
79.	Parai Andras			morar	1925-1940	Vadu Crișului	
80.	Rácz József			morar	1941-1947	Vadu Crișului!	
81.	Szegedi István	1878	reformată	morar și presă de ulei	1929-1952	Vadu Crișului	
82.	Bica Mitra			olar	1960	Vadu Crișului	
83.	Cseri Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
84.	Cseri P. Alexandru			olar	1923-1929	Vadu Crișului	
85.	Domocos Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
86.	Domocos Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
87.	Domocos Mihai	1903		olar	1923-1966	Vadu Crișului, nr. 339	
88.	Domocos Sandor			olar	1960	Vadu Crișului	
89.	Dudas Alexandru			olar	1923-1929	Vadu Crișului	
90.	Géczi Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
91.	Géczi K. Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

92.	Geczi Kal Gyongyi			olar	2005 - prezent	Vadu Crișului	fiica olarului Halasz Emeric.
93.	Géczi M. Alexandru			olar	1923	Vadu Crișului	
94.	Géczi M. Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
95.	Géczi M. Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
96.	Géczi S. Iosif			olar	1923	Vadu Crișului	
97.	Géczi S.Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
98.	Géczi Sz. Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
99.	Halász Elisabeta			olar	1980-2023	Vadu Crișului	soția olarului Halasz Emeric.
100.	Halász Emeric			olar	1923	Vadu Crișului	
101.	Halász Francisc	1904		olar	1967	Vadu Crișului, nr. 366	
102.	Halász Gheorghe			olar	1923	Vadu Crișului	
103.	Halász Ioan	1907		olar	1923-1966	Vadu Crișului, nr. 208	
104.	Halász Ioan Sârbu			olar	1929	Vadu Crișului	
105.	Halász Ludovic			olar	1923	Vadu Crișului	
106.	Halász Mihai	1912		olar	1966	Vadu Crișului, nr. 398	
107.	Halász S. Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
108.	Halász S. Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
109.	Halász S. Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
110.	Halász Ștefan			olar	1923-1929	Vadu Crișului	
111.	Halász Ștefan Sârbu			olar	1929	Vadu Crișului	
112.	Hasas Alexandru			olar	1923-1929	Vadu Crișului	
113.	Hasas Elisabeta,	1935		olar	1970-2018	Vadu Crișului, nr. 271	născută Géczi.
114.	Hasas Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
115.	Hasas Ioan	1909		olar	1923-1966	Vadu Crișului, nr. 353	
116.	Hasas Ioan junior			olar	1923	Vadu Crișului	
117.	Hasas Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
118.	Hasas Petru			olar	1923	Vadu Crișului	

ETNOGRAFIE

119.	Hasas Petru junior	1955		olar	1998-prezent	Vadu Crișului, nr. 271	fiul lui Hasas Petru sen.
120.	Hasas Petru senior	1928		olar	1970-2003	Vadu Crișului, nr. 271	
121.	Hegedűs Geczi Mihály			olar	1960	Vadu Crișului	
122.	Juhász Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
123.	Juhász Francisc jun.			olar	1929	Vadu Crișului	
124.	Kabái Ecatarina			olar	1923	Vadu Crișului	
125.	Kis-Géczi Iosif, soția			olar	1960	Vadu Crișului	
126.	Kis-Géczi Maria, văd.	1911		olar	1966	Vadu Crișului, nr. 182	
127.	Kis-Géczi Sándor (mama – văduva lui Kis János)	1927		olar, tiglar	1942-1945	Vadu Crișului	ucenic la „Turul”, Fabrică de Ceramică și Țiglă din Vadu Crișului
128.	Kosa Emeric	1912		olar	1966	Vadu Crișului, nr. 411	
129.	Kosa Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
130.	Kosa Ioan junior			olar	1923	Vadu Crișului	
131.	Kosa Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
132.	Kovács Alexandru			olar	1923	Vadu Crișului	
133.	Kovács Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
134.	Kovács Francisc			olar	1929	Vadu Crișului	
135.	Kovács P. Ioan	1909		olar	1966	Vadu Crișului, nr. 229	
136.	Kovács Ștefan			olar	1923	Vadu Crișului	
137.	Lang Ioan	1909	rom. cat.	olar	1921-1952	Vadu Crișului, nr. 7	născut în Budapesta.
138.	Margelai Petru			olar	1923	Vadu Crișului	
139.	Méhes Géczi Alexandru I			olar	1929	Vadu Crișului	
140.	Méhes Géczi Ioan			olar	1929	Vadu Crișului, nr. 234	
141.	Mezei Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
142.	Pirosca Ioan Berta			olar	1929	Vadu Crișului	
143.	Pirosca Mihai	1912		olar	1923-1966	Vadu Crișului, nr. 413	
144.	Pirosca Ștefan			olar	1923	Vadu Crișului	

INTERFERENȚE. TRECUT, PREZENT, VIITOR

145.	Póli Maria Elisabeta	1990		olar	2015-prezent	Vadu Crișului, nr. 271	fiica lui Pertru Hasas jr.
146.	Pop Petru	1916		olar	1960-1966	Vadu Crișului, nr. 163	
147.	Samu Emeric			olar	1966	Vadu Crișului, nr. 187	
148.	Samu Ioan	1916		olar	1929-1966	Vadu Crișului, nr. 217	
149.	Seres Alexandru			olar	1923	Vadu Crișului	
150.	Seres Francisc			olar	1923-1966	Vadu Crișului, nr. 376	
151.	Seres Ștefan			olar	1923	Vadu Crișului	
152.	Szilaágyi Ioan Constantin			olar	1929	Vadu Crișului	
153.	Szilágyi Alexandru	1900		olar	1923-1929	Vadu Crișului, nr. 292	
154.	Szilágyi Ioan			olar	1923	Vadu Crișului	
155.	Szilágyi Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
156.	Szolga Gécz Julianna	1939		olar	1983-2016	Vadu Crișului	fiica renumitului olar Ioan Hasas.
157.	Szolga-Gecz Alexandru			olar	1966	Vadu Crișului, nr. 459	
158.	Técsi Francisc			olar	1923	Vadu Crișului	
159.	Técsi Mihai			olar	1923	Vadu Crișului	
160.	Técsi Mihai, văduva lui			olar	1923	Vadu Crișului	
161.	Técsi Ștefan			olar	1929	Vadu Crișului	
162.	Erós János			pantofar	1941-1949	Vadu Crișului	
163.	Fehér Lazsló (Vasile)	1899	rom. cat.	pantofar	1925-1952	Vadu Crișului	
164.	Gábrían Lőrincz	1899	gr. cat.	pantofar	1915-1952	Vadu Crișului	ucenic la Lipót Potyó în Eger, Ungaria, până în 1915, meșter din 1921.
165.	Hasas Emeric (Imre)	1911	reformată	pantofar	1931-1949	Vadu Crișului	ucenic la Demeter Máty din Vad până în 1931, calfă în București.
166.	Hasas Mihály		reformat	pantofar (cizmar)	1941-1952	Vadu Crișului	
167.	Hegedüs Sándor (tatăl - Hegedüs János)	1928		pantofar	1945-1948	Vadu Crișului	ucenic la Szűcs Gábor din Vad fără să absolve.
168.	Martin Tamás (Toma)	1892	gr. cat.	pantofar	1908-1952	Vadu Crișului	ucenic la Kovács Lajos din Oradea până în

ETNOGRAFIE

							1908, meșter din 1910 în Vadu Crișului.
169.	Máty Demeter (Matei Dumitru)			pantofar	1925-1952	Vadu Crișului	
170.	Máty Demeter, văduva lui			pantofar (cizmar)	1952	Vadu Crișului	
171.	Pacurariu Ioan			pantofar	1925	Vadu Crișului	
172.	Páskár Demeter	1928		pantofar	1944-1947	Vadu Crișului	ucenic la Máty Demeter din Vad fără să absolve.
173.	Pinter Carol			pantofar	1925	Vadu Crișului	
174.	Potyara Leopold			pantofar	1929	Vadu Crișului	
175.	Románszky Desző (Dezideriu)	1887	rom. cat.	pantofar	1912-1952	Vadu Crișului	ucenic la Remanszki József din Aleșd până în 1905, meșter din 1914.
176.	Rusz Alexandru	1930		pantofar	1947-1950	Vadu Crișului	ucenic la Rusz József din Vad fără să absolve.
177.	Rusz József	1906	rom. cat.	pantofar	1934-1952	Vadu Crișului	
178.	Szücs Gábor (Gavril)	1912	gr. cat.	pantofar	1927-1952	Vadu Crișului	ucenic la Stern Ignác din Aleșd până în 1927, meșter din 1933.
179.	Seres Ioan			sifonar	1929-1952	Vadu Crișului	
180.	Borbély Elemér	1889	rom. cat.	tâmplar	1906-1952	Vadu Crișului	ucenic în Aleșd, eliberat în 1906, meseriaș independent din 1910.
181.	Czinc (Ținc) Ioan			tâmplar	1947-1952	Vadu Crișului	
182.	Groza Petru (tatăl - Groza Péter)	1925		tâmplar	1941-1951	Vadu Crișului	ucenic între 1941-1943 la Raducziner József din Vadu Crișului.
183.	Kosztai Ioan			tâmplar	1947	Vadu Crișului	
184.	Pali Teodor			tâmplar	1947-1949	Vadu Crișului	
185.	Raducziner Lajos, văduva lui			tâmplar	1939-1942	Vadu Crișului	contracte de ucenicie.
186.	Raducziner Ludovic			tâmplar	1929-1933	Vadu Crișului	
187.	Raduczner József		izraelit	tâmplar	1939-1952	Vadu Crișului	
188.	Fabrica „Turul” RT. (S.A.)			țiglă și ceramică	1941-1952	Vadu Crișului	fabrică și de sobe.
189.	Mălai Florian			zidar	1951	Vadu Crișului	
190.	Pali Florian			zidar	1951	Vadu Crișului	
191.	Rusz Lojos	1927		zidar	1943-1946	Vadu Crișului	ucenic la Rusz László din Vad fără să absolve.
192.	Seres János		reformat	zidar	1941-1942	Vadu Crișului	
193.	Gitye Miklós (Nicolae)		gr. cat.	zugrav	1942-1947	Vadu Crișului	

ANEXE

MINISTERUL MUNCII, SĂNĂTĂȚII ȘI OCROTIRILOR SOCIALE
DIRECȚIA GENERALĂ A MUNCII

769

CONTRACT DE UCENICIE

Între Francovici Henric
în comuna Vadul lui Carol al II-lea strada -- Nr. --
județul Bihor, de naționalitate română
de religie israelită de ani 45 ~~meseria~~ de profesie croitor -
patron, posedând brevetul de meserie Nr. -- din --
--, eliberat de Camera de Muncă din Oradea
ca patron deoparte și
Între Mălai Florin domiciliat în comuna --
Vadul lui Carol al II-lea strada --
Nr. -- județul Bihor, reprezentant legal al minorului
de altă parte.

S'A ÎNCHEIAT,

în conformitate cu Legea pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor, următorul contract de ucenicie:

Subsemnatul Francovici Henric ca patron primesc
pe Mălai Gavril, născut în anul 19 22, luna Iulie
la ziua 11, în comuna Vadul lui Carol al II-lea județul
Bihor de naționalitate român
de religie unită, absolvent a IV clase primare, ca ucenic
în întreprinderea mea de atelier de croitorie, din comuna Vadul lui Carol al
II-lea, strada -- Nr. -- județul Bihor,
și mă obligă să învățe ~~meseria~~ meseria de croitorie pe timpul și în
condițiile de mai jos:

Fig. 1. Filă din contractul de ucenicie încheiat la 25 februarie 1938, pe trei ani, între croitorul Francovici Henric din Vadu Crișului și Mălai Florin din Vadu Crișului, în calitate de reprezentant legal al ucenicului Mălai Gavril (S.J.Bh.A.N., *Fond Asociația...*, d. 4/1937-1941, f. 549).

6

A 2 Élesdi járás főszolgabírájától.

2892 / 1941 szám.
A. 49 / 1941

Iparigazolvány.

Szűcs János révi Rév
lakos magyar állampolgár, született
községben, városban 1891 év november hó 11 n a szabo

ipar gyakorlásának az 1922. évi
XII. t.-c.-ben megállapított feltételeit saját (üzletvezetője) személyében kellő-
képen igazolta. Ennélfogva Szűcs János urat,
ügyét a képesítéshez kötött (szabad) ipart űző iparosok lajstromába
A. 49 / 19 41 szám alatt bevezettük és részére az szabo —
iparnak Rév
község területén gyakorlására az iparigazolványt ezennel kiadjuk.

úr, ünnö az
ipart csak üzletvezető alkalmazá-
sával gyakorolhatja.

Élesdi, 1941 évi július hó 9 n. S.J.Bh.

19. VII. 47.
f. részlemből
brevet di mérit
prntn
Cesca
H. Halas
főszolgabíró,
mint I. fokú iparhatóság.

Bihari Nyomda Nagyvárad, Hitter A. 3, Telefon : 10-75

Fig. 2. Certificatul lui Szűcs János, din Vadu Crișului, de exercitare a meseriei de croitor eliberat la data de 9 iulie 1941 (S.J.Bh.A.N., Fond Asociația..., d. 1/1924-1948, f. 6).

Aleșdi Járási Ipartestület
Aleșd. ÉRTEKESÍTÉS Rév község
az 1942 évi tagsági díjakról és a hátralékokról.

(1034)

S. sz.	Ijr. sz.	Iparos neve.	foglalk.	lakhely	1942 év- re kive- tett tag- sági díj.	hát- ralék.	Aláírás.
1.	125.	Raducziner József	asztalos	Rév	8 p.	-	
2.	126.	Borbély Elemér	"	"	6 p.	-	
3.	127.	Fehér Géza	"	"	6 p.	3-P	
4.	128.	Szűcs Gábor	cipész	"	8 p.	-	
5.	129.	Gabrián Lőrinc	"	"	6 p.	-	
6.	130.	Romauzski Dezső	cip. csizm.	"	8 p.	-	
7.	131.	Máty Demeter	cipész	"	8 p.	-	
8.	132.	Martin Tamás	"	"	6 p.	-	
9.	133.	Hasas Mihály	"	"	6 p.	-	
10.	134.	Hasas Imre	"	"	6 p.	13-	
11.	135.	Fehér László	"	"	6 p.	-	
12.	136.	Rusz József	"	"	6 p.	-	
13.	137.	Szabó László	borbély	"	8 p.	-	
14.	138.	Orbán József	"	"	6 p.	-	
15.	139.	Szűcs János	szabó	"	6 p.	-	
16.	140.	Frankovics Henrik	"	"	8 p.	8.-	
17.	143.	Juhász János	kovács	"	6 p.	8.-	
18.	144.	Mérai János	"	"	6 p.	11-	
19.	145.	Hasas István	"	"	6 p.	8.-	
20.	146.	Juhász Ferenc	"	"	6 p.	13-	
21.	147.	Csáti Sándor	lakatos	"	6 p.	13-	
22.	148.	Géci Mihók Ferenc	mészáros	"	8 p.	-	
23.	149.	Wagner József	"	"	8 p.	-	
24.	150.	Szegedi István	molnár	"	12 p.	-	
25.	151.	Gitye Miklós	szobafestő	"	6 p.	13-	
26.	152.	Trotter Károly	szűcs	"	6 p.	-	
27.	153.	Mjere Lőrinc	"	"	6 p.	6-	
28.	154.	Hasas Károly	"	"	6 p.	-	
29.	155.	Seres János	szikvízkész.	"	8 p.	8.-	
30.	156.	" Turul " kerámia és cserépgy.	"	"	24 p.	-	
31.	173.	Rusz László	kovács	"	6 p.	-	
32.	174.	Trotter János	szabó	"	6 p.	-	

Fig. 3. Lista cu meseriașii din Vadu Crișului înscriși, în anul 1942, în Corporația Meseriașilor și Meșteșugarilor din plasa Aleșd (S.J.Bh.A.N., Fond Asociația..., d. 22/1941, f. 1034).

180/945 Către
Sindicatul Meseriaşilor Patroni ALEŞD. 161
 Subsemnatul Bica Mihail de profesie cojocar
 dom. în comuna Vadu No. 405 cu onoare Vă rog să binevoiţi am-i
 elibera un certificat provizoriu de exercitarea meseriei de cojocar
 până la eliberarea brevetului de meserii din partea organelor competente.
 Posed brevet de meserie în limba 'maghiare No. _____ / _____ eliberat
 de Prefura plăsei Aleşd.
 Aleşd, la 31 August 1945
 Cu stima:
Bica Mihail

Fig. 4. Cererea cojocarului Bica Mihail din Vadu Crişului de eliberare a unui certificat provizoriu de exercitare a meseriei din data de 31 august 1945 (S.J.Bh.A.N., *Fond Asociaţia...*, d. 31/1945-19471, f. 161).

168
 Către
Sindicatul Meseriaşilor Patroni ALEŞD.
 Subsemnatul Szűcs Gavril de profesie pantofar
 dom. în comuna Vadu No. _____ cu onoare Vă rog să binevoiţi am-i
 elibera un certificat provizoriu de exercitarea meseriei de pantofar
 până la eliberarea brevetului de meserii din partea organelor competente.
 Posed brevet de meserie în limba 'maghiare No. 3058 / 1941 eliberat
A.51 / 1941
 de Prefura plăsei Aleşd.
 Aleşd, la 30. august 1945
 Cu stima:

Fig. 5. Cererea pantofarului Szűcs Gavril din Vadu Crişului de eliberare a unui certificat provizoriu de exercitare a meseriei din data de 30 august 1945 (S.J.Bh.A.N., *Fond Asociaţia...*, d. 31/1945-19471, f. 168).

A z i p a r ű z ő						
	neve	lakhelye	foglalkozása	Íktató-szám	Az ipar ajstrom betűjele és száma	Meg- jegyzés
1.	Szűcs János	Remetelőrész	molnár	✓		
1.	Bozoly Elemér	Rév	asztalos	✓		
2.	Raducimur József	- " -	- " -	✓		
3.	Féher Géza	- " -	- " -	✓		
4.	Szűcs Sándor	- " -	écsész	✓		
5.	Fabrizin Lőrinc	- " -	- " -	✓		
6.	Pomancsik József	- " -	- " -	✓		
7.	Flóty Demeter	- " -	- " -	✓		
8.	Martin Tamás	- " -	- " -	✓		
9.	Klász Mihály	- " -	- " -	✓		
10.	Féher László	- " -	- " -	✓		
11.	Rusz József	- " -	- " -	✓		
12.	Szabó László	- " -	fordító	✓		
13.	Orbán József	- " -	- " -	✓		
14.	Fuhász János	- " -	kovács	✓		
15.	Mérai János	- " -	- " -	✓		
16.	Rusz László	- " -	- " -	✓		
17.	Fuhász Ferenc	- " -	- " -	✓		
18.	Géza Ferenc	- " -	asztalos	✓		

9508/a 1. sz. Kner László, Gyoma. Névmutató az Iparajstromhoz. (A.1.)

9508 a r. sz. Kner Izidor, Gyoma. Névmutató az Iparajstromhoz. (A3)

Fig. 6. Filă din lista cu meseriași din Vadu Crișului înscriși în anul 1952 în Asociația Micilor Meseriași din Aleșd (S.J.Bh.A.N., Fond Asociația..., d. 47/1952, f. 11).

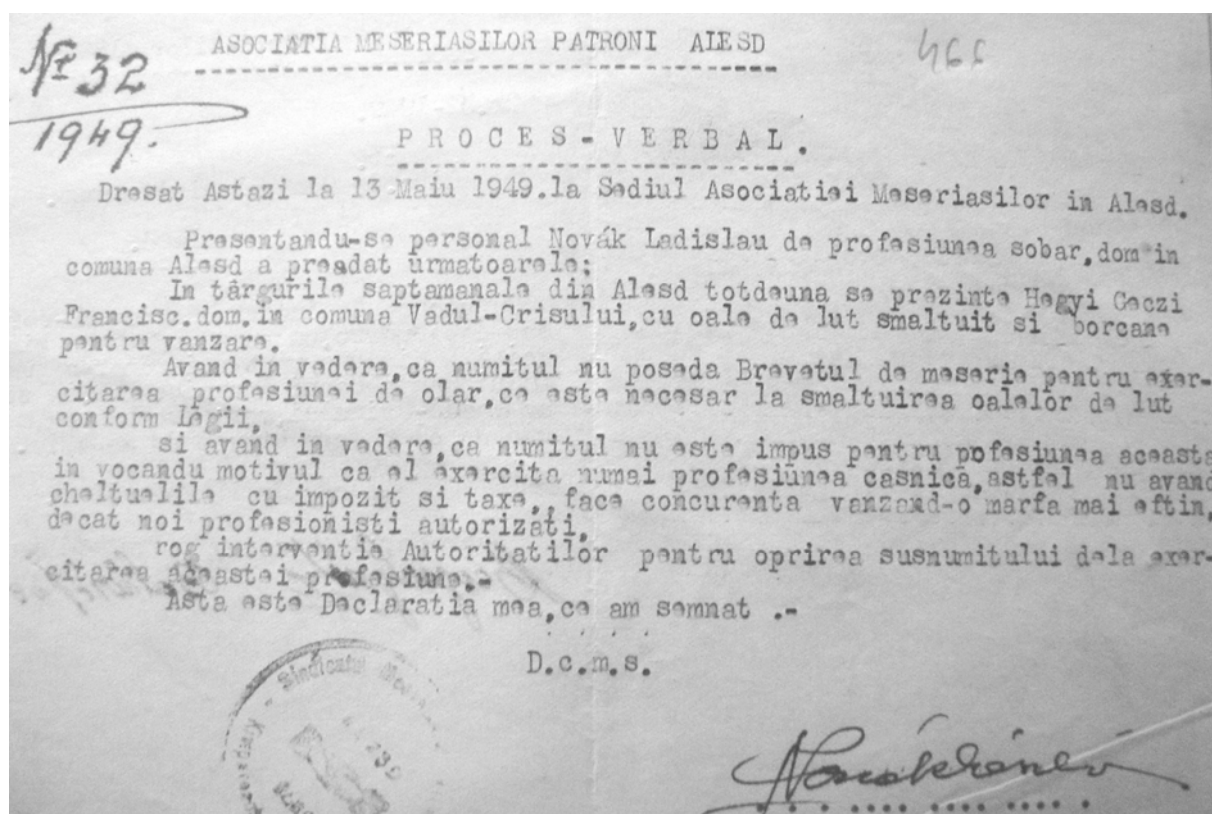

Fig. 7. Declarația sobarului Novák Ladislav din Aleșd prin care reclamă, la Asociația Meseriașilor Patroni din Aleșd, pe olarul Hegyi Geczi Francisc din Vadu Crișului că vinde la târgurile săptămânale oale smaltuite fără să posedă brevet de meserie (S.J.Bh.A.N., Fond Asociația..., d. 43/1948-1952, f. 466).

85

EVIDENȚA OLĂRILOR DIN RAZA COMUNEI Vadul - Crișului anul 1966.-

Nr. ct.	Numele olărilor	Vîrstă *	Satul unde locuiește	Nr. de casă	Lucrarea		Cu suptor propriu	
					exclusiv olărit	temporar	da	nu
1.	POP PETRU	50-ani	VADU-CRIȘULUI	163	exclusiv		da	
2.	V. KIS-GECHI MARIA	55-ani	"	188	"		da	
3.	SAMU EMERIC	60-ani	"	187	"		da	
4.	HALASZ IOAN	59-ani	"	208	exclusiv	temporar	da	
5.	SAMU IOAN	48-ani	"	217	"		da	
6.	P. KOVACS IOAN ROȘAL	57-ani	"	229	"		da	NU
7.	SZOLGA-GECHI ALEX.	51-ani	"	459	"		da	
8.	PIROSCA MIHAI	50-ani	"	413	"		da	
9.	KOSA EMERIC	51-ani	"	411	"		da	
10.	HALASZ MIHAI	51-ani	"	598	"		da	
11.	HALASZ FRANCISC	60-ani	"	366	"		da	
12.	SERBS FRANCISC	39-ani	"	376	"		da	
13.	HASAS IOAN	51-ani	"	313	"		da	
14.	DOMBOCS MIHAI	64-ani	"	339	"		da	

* În caz de necunoaștere a vârstei se va trece cu aproximație punctat în acest caz semnal *- alături.-

xx În caz de alt număr maxim de olari, nu se trece.

Fig. 8. Lista cu locuitorii din Vadu Crișului care practicau meșteșugul olăritului în anul 1966 (Muzeul Țării Crișurilor, Arhiva Secției de etnografie, Dosare secție, d. 5, f. 85.)